

ERASMUS+ ZPRÁVA Z CESTY

WELTKULTURERBE VÖLKLINGER HÜTTE

Financováno
Evropskou unií

museum⁺

ÚVOD

Stínování v rámci čtvrtého výjezdu projektu Erasmus+ do Weltkulturerbe Völklinger Hütte ve městě Völklingen v Německu proběhlo ve dnech 20.–22. 11. 2024. První den 20. 11. byl určen na prohlídku železáren a všech interiérních i exteriérních expozic a výstav a rozsáhlé industriální zahrady. Další dva dny 21. 11. a 22. 11. byly vyčleněny k setkávání se zaměstnanci muzea a diskusi.

Cesty se zúčastnili 4 zaměstnanci MUSEa+. Zaměstnanci během návštěvy muzea získávali informace z následujících oblastí: koncept a tvorba expozic a práce s návštěvníky, muzejní projekty, každodenní provoz muzea a možnosti využití technologií k provozu ekologicky udržitelné organizace a dále také z oblasti údržby a správy technické památky, která je složena především ze železných konstrukcí.

Hlavní program byl rozdělen do tří dnů. První den zaměstnanci absolvovali prohlídku rozsáhlého industriálního areálu s průvodcem, který v organizaci pracoval od prohlášení železáren památkou. Setkání proběhlo také s ředitelem muzea Ralfem Beilsem a koordinátorkou výjezdu ze strany hostitelské organizace. V druhém dni se odehrálo setkání s dalšími zaměstnanci organizace: provozní ředitelkou, ředitelem, programovým manažerem, a nakonec i s manažerem technické správy. Poslední den byl určen pro závěrečné setkání s ředitelem muzea k zodpovězení dalších otázek a diskusi.

O PAMÁTCE

Železárny ve Völklingen vznikly v roce 1873. V 70. letech 20. století se dostaly do problémů a přes snahu o zachování produkce surového železa, byly železárny uzavřeny v roce 1986. V roce 1994 bylo místo zapsáno, vůbec jako první industriální památka, na list UNESCO. Pro širokou veřejnost se památka otevřela v roce 1999. Od té doby je Völklingen Hütte významným kulturním centrem pro celé okolí.

Weltkulturerbe Völklinger Hütte není typickým muzeem, jedná se spíše o zpřístupněnou památku. Rozsáhlé a jedinečné prostory pak slouží především pro prezentaci uměleckých děl. Umění je prezentováno v bývalých průmyslových interiérech – mezi stroji (kompresovna, hala s dmychadly) a ve výrobních prostorách (skladovací prostory pro železnou rudu pod vysokými pecemi) a také v exteriérech – na zdech provozů a budov nebo jsou instalace, jako sochy či jiné trojrozměrné předměty, rozmístěny do prostoru celého areálu a především do industriální zahrady.

Témata výstav v minulých letech byly například: hudební videoklipy, německý film. V době návštěvy téma hlavní výstavy bylo: Skutečná velikost Afriky. Výstava prezentuje africké umělce, věnuje se ale i geografii a koloniální historii Afriky.

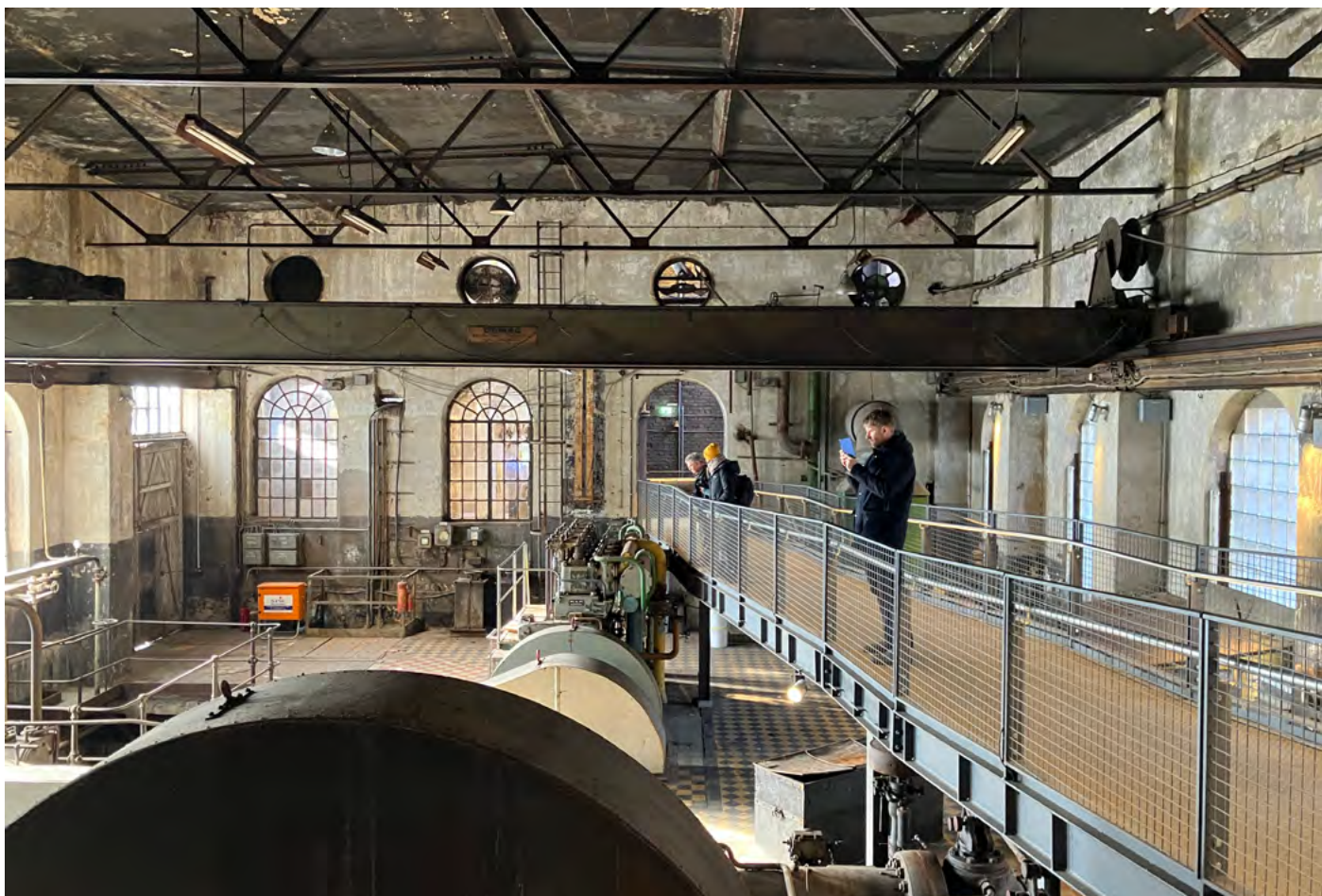
Návštěvníci se však mohou dozvědět i mnoho informací o samotné památce a jejím fungování. Areál lze navštívit s průvodcem, nebo pomocí multimediálního průvodce a procházet areálem individuálně. K dispozici jsou také informační panely, které vysvětlují funkce jednotlivých částí železáren, použité technologie a jejich význam v procesu výroby železa. Na několika místech se dá také narazit na výstavní prostory, kde jsou návštěvníkům prezentovány i kapitoly z historie železáren. Jedna výstava je věnována například rodině Röchling, která železárny po většinu času jejich fungování vlastnila.

Příchod k Weltkulturerbe Völklinger Hütte.

Hlavní vstup do Weltkulturerbe Völklinger Hütte.

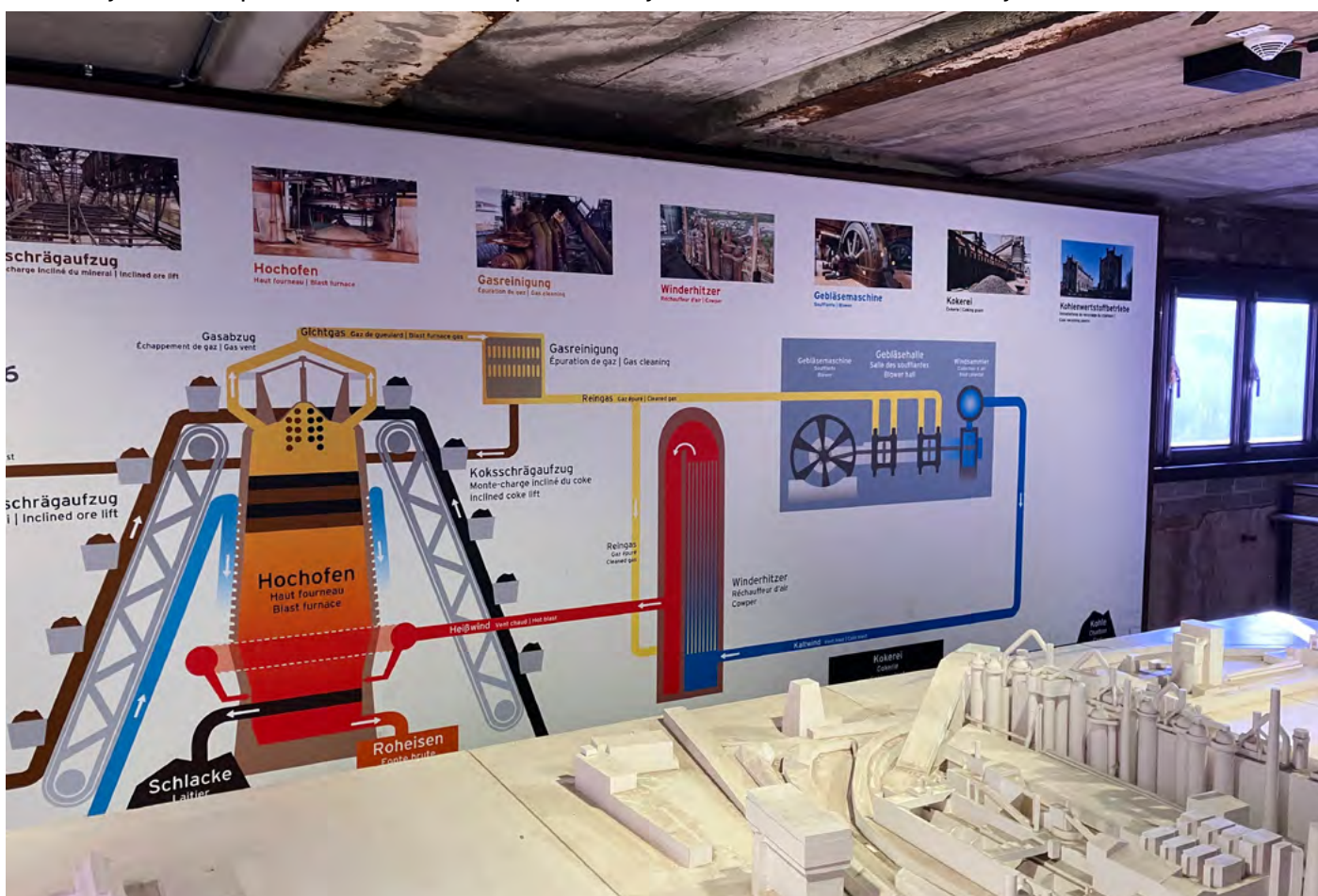
Příchod do výstavních prostor.

Příklad vystavení exponátů v industriálním prostoru. Výstava Skutečná velikost Afriky.

Příklad vystavení exponátů v industriálním prostoru. Výstava Skutečná velikost Afriky.

Model železáren a panel s vysvětlením technologie výroby surového železa.

PROVOZ

Weltkulturerbe Völklinger Hütte (World Cultural Heritage Site at the Völklingen Ironworks the European Centre of Art and Industrial Culture GmbH) byla zřízena v roce 1999. Finanční prostředky získává od spolkové země Sársko a z menší části potom z jiných zdrojů. Organizaci vedou dva ředitelé – generální ředitel a provozní ředitel, kteří mají stejné pravomoci. Dohled vykonává jmenovaná správní rada. Ve Weltkulturerbe Völklinger Hütte pracuje 36 zaměstnanců z toho 33 na plný úvazek. Zaměstnanci jsou placeni dle tabulkových tarifů. Zbytek jako pracovníci na pokladně, kustodi nebo úklidový pracovníci jsou outsourcovaní.

Od dubna do září a především v létě, má památka největší návštěvnost. V tomto období denně areálem projde na 700 lidí. Celkově za rok evidují přes 100 000 návštěvníků. Hostí koncerty, festivaly a umělecké akce. Mezi největší patří technoparty Vibrancy, kterou navštíví 5 000 návštěvníků, nebo co dva roky pořádají The Urban Art Biennale, během kterého vznikají pro areál nová umělecká díla. Celoročně část areálu slouží jako ateliéry studentů umělecké školy v Saarsbrücken. Oblíbená nejen místními je pivní zahrada, která je milovníkům piva otevřená v létě.

Finanční prostředky čerpají například z pronájmu prostor firmám. Obecně je však spolupráce s firmami složitá. To je dáno složitou byrokracií, ale také nezájmem firem nebo zvyšující se požadavky z jejich strany na poskytnutí služeb výměnou za finanční podporu.

Do budoucna chtějí zpoplatnit parkování na jejich parkovišti, a to i karavanům (na malém kousku parkoviště mají vymezená stání pro karavany).

Velkým výdajem pro muzeum jsou energie. Co se týče elektřiny, část spotřeby je pokryta plynovou elektrárnou, které je umístěna v areálu památky. Přesto účet za elektřinu dosahuje částky 200 000 euro. Do budoucna také počítají o vybudování solárního pole v místech, které dnes slouží jako parkoviště. Solární panely také pomáhají s vytápěním prostor, což je největší položka výdajů za energie. Teplo zprostředkovávají ve velkých halách tepelné panely. Snaží se o zateplení budov šetrnou cestou s ohledem na ochranu památky. Příkladem je využití dvojitých oken, kdy vnitřní jsou ponechána původní a z vnějšku jsou umístěna okna nová, která dokážou budovu tepelně odizolovat (není použito všude).

Zásadním sdělením a sdílením zkušeností v provozní oblasti je, že se při provozu památky nelze zaměřit jen na její údržbu, nutné je řešit její rozvoj a výstavbu a investovat do této oblasti. Hlavním cílem provozu památky by mělo být přilákat co nejvíce návštěvníků a nabízet kvalitní služby. Přestože se snaží o maximální autentičnost prostor, uvědomují si, že bez návštěvníků provozovat památku leze. Příkladem přizpůsobení prostoru pro zvýšení návštěvnosti je umístění rozsáhlého pódia v hale s dmychadly. Díky tomu, lze pořádat větší akce pro veřejnost nebo je nabídnou k jiným účelům. Podium lze využít i v rámci výstav a je snadno rozebratelné v případě, že by bylo potřeba odstranit.

Dbají na přístupnost pro návštěvníky s omezenou hybností. Do prostor jsou tak umístěny různé rampy nebo výtahy.

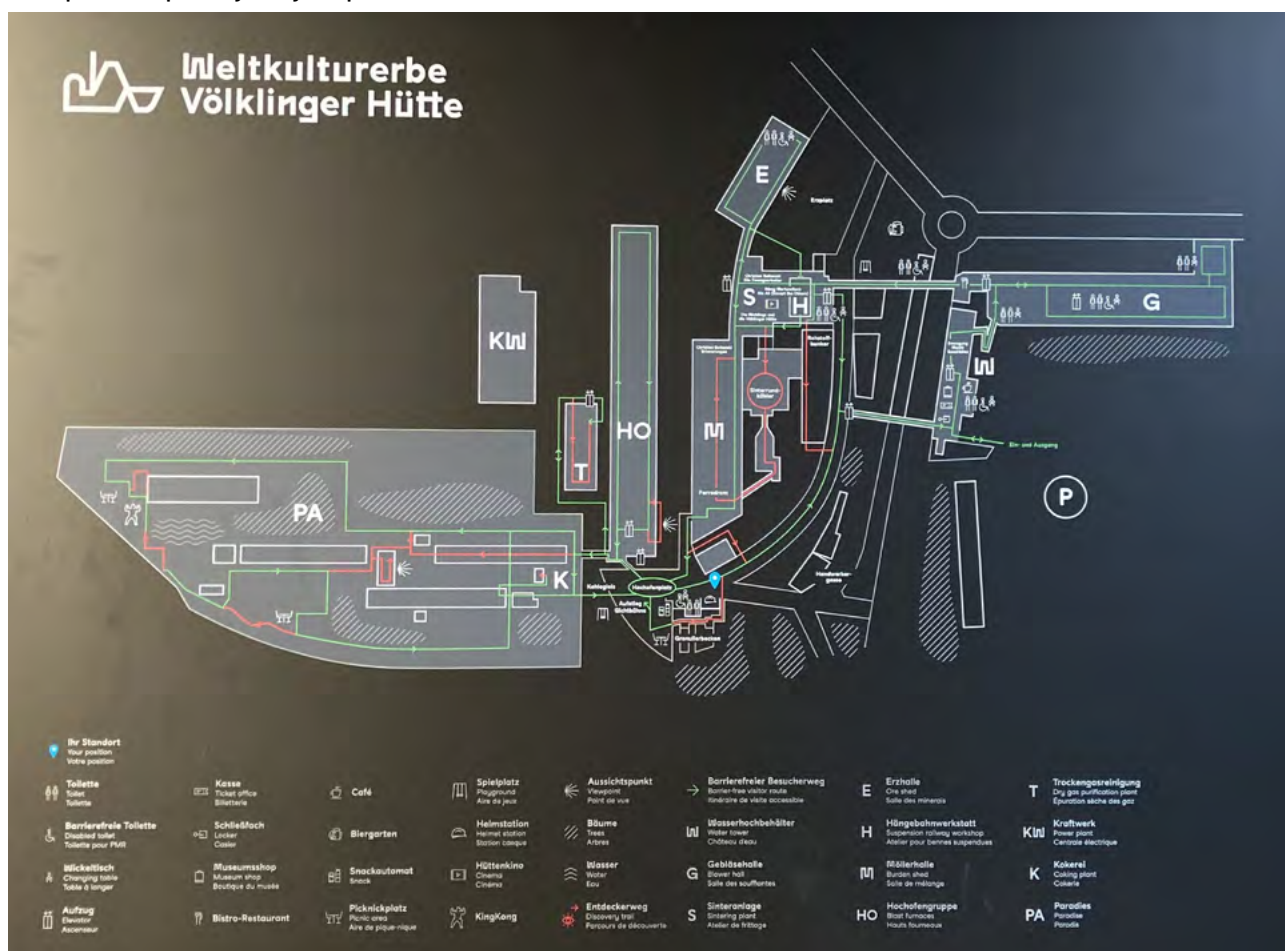
Pohled na vysoké pece a jejich zachování.

Součástí areálu je i industriální zahrada. Část provozu železáren se nechává zarůst vegetací.

Výstavní prostor pod vysokými pecemi.

Orientační plán Weltkulturerbe Völklinger Hütte.

ÚDRŽBA

Přes 30 let péče o zachování této technické památky, přineslo týmu techniků, kteří se o ni starají, mnoho poznatků o uchování a ochranně staveb z železa a oceli. Technické památky nebyly stavěny za účelem zachování na dlouhou dobu. S příchodem nových technologií nebo z důvodu opotřebení, byly tyto účelové stavby bořeny a nahrazovány novými. Nikdo tedy v dnešní době neví, jak se tyto stavby (dnes již památky) budou chovat za 100 a více let a zda je péče o ně udržitelná. Největší hrozbou je koroze, která je způsobena působením vody. Proto je nutné zamezit vodě přístup k materiálu, resp. jeho citlivým místům. Existuje více způsobů ochrany ocelových konstrukcí. Ve Völklingen zvolili způsob, kdy se zaměřují na ochranu pouze citlivých a náchylných míst. Zbytek konstrukcí ponechávají v původní stavu. Zajišťují tím tedy maximální autenticitu a nižší náklady, nutné je ale odstraňování degradovaných částí památky, nebo jejich nahrazování.

Konkrétní příklad prací na ochraně konstrukce je zásobovací dráha (skip) k vysokým pecím. První antikorozi nátěr byl položen před 25 lety, za tu dobu se smyl deštěm. V současné době se nátěr opakuje za náklady 2 mil. euro.

Podle odhadu manažera technické správy památky, bude nutné v horizontu 100 let nahradit cca 50 % konstrukcí.

Při provozu takovéto technické památky je tedy nutné vyčlenit v rozpočtu i značnou finanční částku na údržbu a ochranu železných a ocelových konstrukcí.

Setkání s manažerem technické správy.

Zásobovací dráha k vysokým pecím.

PROGRAM

Výstavními projekty a programem se zabývá programové oddělení. V tomto oddělení pracuje dohromady 5 zaměstnanců, k dispozici mají navíc dva dobrovolníci. Rozpočet na jednu výstavu je cca 500 000 euro, v této sumě jsou ale zahrnuty i náklady na kustody. Příprava jedné výstavy trvá 6–10 měsíců. Každý rok se snaží uvést jednu hlavní výstavu. Časově nejnáročnější činností oddělení je zajistit výpůjčky.

Oddělení je taky zodpovědné za doprovodný program a nabídku akcí a vzdělávacích programů (ty jim ale vytváří externisté). Organizují například: přednášky pro veřejnost o tématech týkajících se hlavní výstavy, kino, umělecké workshopy a další.

Oddělení je také zodpovědné za obsah a funkčnost multimediálního průvodce, což je aplikace, která pomáhá procházet výstavami nebo celou památkou. V průvodci lze najít popisky a texty k hlavní výstavě, také díky němu lze ve výstavě přehrát zvuk u videí, která jsou zde prezentována. Tímto způsobem řeší překrytí zvuků, které se děje v případě pouštění audia do prostoru. V průvodci jsou nastavitelné různé úrovně informací – jednoduchý jazyk, jazyk pro nevidomé, běžný návštěvník atd. To se týká hlavně prohlídky památky, u výstav je průvodce méně propracovaný.

Pokud vystavují nějaké historické exponáty, stálou teplotu dokáží ve výstavních halách udržet velké stroje. Tam, kde je nutné u předmětů hlídat klima, tak využívají vitríny, pomocí nichž lze klima regulovat.

Výstava Skutečná velikost Afriky.

Výstavní prostory v areálu železáren. Prezentace nástrojů a částí provozů.

Industriální zahrada se záhonky.

Hřiště pro děti je součástí areálu. V létě je zde provozována pivní zahrada.

Financováno Evropskou unií. Vyjádřené názory a stanoviska představují názory a stanoviska autorů a nemusí nutně odrážet názory a stanoviska Evropské unie nebo Domu zahraniční spolupráce. Evropská unie ani poskytovatel grantu za ně nenesou odpovědnost.